

21 אפריל 2025

לכבוד

תני"ץ אלעזר כהנא - יועמ"ש המשטרה
בדוא"ל: yoamash@police.gov.il

ניצב משה פינצי – מפקד משטרת ש"י
בדוא"ל: mahoz.shay@police.gov.il

שלום רב,

הנדון: חסמים וליקויים חמורים בטיפול מחוז ש"י בנפגעי עבירה פלסטינים

סימוכין: פניית האגודה לזכויות האזרח בעניין משפ' א' מיום 23.2.2025 ומיום 8.4.2025 ומענה המשטרה מיום 25.2.2025; פניית האגודה לזכויות האזרח בעניין משפחת מ' מיום 25.2.2025, 26.2.2025, 3.3.2025 ומענה המשטרה מיום 25.2.2025; פניות האגודה בעניין אירועי אלימות וגניבה בראס אל עין מהימים 8.3.2025, 10.3.2025, 19.3.2025 שלא זכו לכל מענה; פנייה בעניין אלימות מתנחלים כלפי קהילת עין אל חילוה מיום 31.3.2025; פנייה בעניין אירוע אלימות חמור סמוך לחמאם אל מליח' מהימים 11.3.2025, 19.3.2025 ומענה המשטרה מיום 12.3.2025.

אני פונה אליכם בדחיפות בעניין ליקויים ומחדלים חמורים לטיפול משטרת ישראל בעבירות כלפי פלסטינים תושבי הגדה המערבית בעבירות המבוצעות על ידי אזרחי ישראל.

פלסטינים בגדה המערבית מתמודדים יום-יום עם מציאות בלתי נסבלת של פשיעה שיטתית נגדם. על פי נתוני האו"ם ונתונים הנאספים על ידי ארגוני זכויות אדם, מציאות זו הפכה קשה עשרות מונים במהלך השנתיים האחרונות. אלימות פיזית, גזל אדמות, השחתת רכוש, איומים והסגות גבול, הפכו לחלק משגרת הדיכוי והטיהור האתני בגדה, שבמסגרתה נעקרו כבר עשרות קהילות מבתיהן (ראו למשל, השומרוני הרע: ביזת קרקעות בגדה המערבית באמצעות רעיית צאן ובקר, שלום עכשיו וכרם נבות (23.6.2023)). מתאם האו"ם לתיאום עניינים הומניטריים (OCHA) מדווח על החרפה חמורה באלימות המתנחלים בגדה המערבית, אשר מובילה לפגיעות בנפש, הרס רכוש ולהתעצמות סכנת העקירה של קהילות פלסטיניות.

בחודשים ינואר עד ספטמבר 2023 תועדו 835 אירועי אלימות מתנחלים בגדה המערבית, לעומת 474 אירועים שתועדו באותה תקופה בשנת 2022. במהלך שנת 2024 ארגוני זכויות אדם תיעדו [לפחות 1,420 מקרי אלימות מתנחלים כלפי פלסטינים, לפחות 356 פלסטינים נפצעו ו-3 פלסטינים נהרגו](#) בידי מתנחלים. לצד העלייה במספר האירועים, התאפיינה האלימות בפשיטות מרובות משתתפים של מתנחלים על כפרים פלסטינים ובעלייה בחומרת האירועים ובתוצאותיהם. לאחר פרוץ המלחמה חלה עלייה דרמטית בהיקף האלימות ובחומרתה, ומדי חודש תועדו מאות אירועים. נתוני המתאם ההומניטרי, מצביעים על מגמה ברורה של גירוש בכפייה: בשנתיים האחרונות תיעד האו"ם את עקירתם של למעלה מ-2,000 פלסטינים ברחבי הגדה המערבית, בעקבות גל אלימות מתגבר מצד מתנחלים והגבלות מחמירות שמטילות הרשויות הישראליות על חופש התנועה והגישה לשירותים בסיסיים. (ראו למשל [דיווח המתאם מיום 13.3.2025](#)). מדי שבוע מדווחים אירועים נוספים, שחומרתם הולכת ועולה.

רשות אכיפה סבירה ונטולת פניות הייתה מגבשת תכנית ומדיניות להתמודדות עם תופעה זו ולבלימתה כמיטב היכולת. המשטרה, לא זו בלבד שאינה פועלת מיוזמתה אלא פוגעת באופן פעיל ומודע ביכולתם של פלסטינים נפגעי עבירה לפנות לקבלת סיוע. בפנותם למשטרה בבקשה לאכיפה והגנה, ולמיצוי הדין עם עבריינים סדרתיים, התושבים הפלסטינים נתקלים בשורה של מכשולים וחסמים. אם כן, למרות שרשויות הצבא והמשטרה מודעות לאירועים, הן אינן עושות דבר כדי לעצור את האלימות. מספר הליכי החקירה שנפתחו וכתבי האישום שהוגשו בעקבות אלימות מתנחלים בשנתיים האחרונות נותר זעום, ושיקף אחוזים בודדים מבין כלל התקריות והתלונות שהוגשו.

באותם מקרים בודדים שמגיעים בפני בתי המשפט, נציגי המדינה שבים ומצהירים, כי על הפלסטינים המותקפים לפנות למשטרה על מנת להתלונן בגין כל אירוע ואירוע, והאירועים יטופלו במלוא החומרה. ואולם בפועל המשטרה מכבידה על האפשרות להגשת תלונות על ידי פלסטינים, מטרטרת את המתלוננים בלכו ושובו ובמרבית המקרים ממילא אינה עושה דבר או עושה מעט שבמעט, גם כאשר תלונות מוגשות.

כך למשל, שוטרים אינם מגיעים אל נפגעי עבירות אלימות קשות לגביית עדות מהם, אלא דורשים התייצבותם בתחנת המשטרה. הגשת תלונה מקוונת אפשרית רק מצד בעלי מספר זהות ישראלי. בשעה שמגמת האלימות והעבריינות הלאומנית מתרחשת בכל רחבי הגדה, הגשת תלונות על ידי פלסטינים מתאפשרת כיום רק בתחנת המשטרה בנימין, קרוב לירושלים. מי שבחר להגיע לתחנה זו נאלץ להמתין מחוץ לגדר ההתנחלות שער בנימין, לאישור כניסה ממפקדי התחנה. אם וכאשר זה מתקבל, המתלונן יילקח בניידת לתוך התחנה, אם יימצא במקום חוקר דובר ערבית – אפשר שהגשת התלונה תתאפשר עוד באותו יום. אם לא – יהיה על המתלונן לשוב על עקבותיו ולעשות את המסע פעם נוספת, ועוד. ארגוני זכויות אדם נתקלים בסירוב להכניס מתלוננים לתחנת בנימין, בטרטורם ובסירוב לגבות מהם תלונות במקרים רבים. לא רק שכל הפעולות הללו רק מעמיקות את האפליה הקיימת בין פלסטינים למתנחלים בגדה המערבית, הן גם מנוגדות לחוק, ויוצרות אפקט מצנן בו נפגעי עבירה פלסטינים בגדה המערבית נמנעים מלהגיש תלונה, בניגוד גמור לתפקידה של המשטרה.

כתוצאה מההכבדה המתוארת, ועל אף העלייה התלולה בכמות אירוע הפגיעה בתושבים פלסטינים, שיעור נפגעי העבירה הפלסטינים שבוחרים כלל לא לפנות למשטרה הולך ועולה. בינואר 2023 60% מנפגעי העבירה סירבו לפנות למשטרה הישראלית, ובשנת 2024 עלה שיעור נפגעי העבירה המסרבים להתלונן ל-66%. חוסר הנכונות להתלונן הוסבר במרבית המקרים בחוסר אמון ברשויות הישראליות ובהליך החקירה (יש דין, אכיפת החוק על אזרחים ישראלים בגדה המערבית נתוני מעקב יש דין 2005-2024, דצמבר 2024). חלק מהנפגעים אף הביע חשש כי הגשת תלונה במשטרה תוביל להחמרת ההתנכלות כלפיהם, מבלי שהמשטרה תספק להם הגנה בהמשך ([ההפיכה השקטה](#) – [שינוי אופי השליטה הישראלית בגדה המערבית](#)) (אופק, יש דין, האגודה לזכויות האזרח בישראל, שוברים שתיקה, יולי 2024).

בחודש נובמבר 2023 חשפה העיתונאית אילנה דיין [בתכנית "עובדה"](#) כי אלוף פיקוד המרכז הזהיר במסמך שחיבר, שהמשטרה אינה מטפלת בטרור יהודי בשטחים בעקבות הנחיה מהשר בן גביר. אלוף פיקוד המרכז אף התריע כי בהיעדר טיפול של המשטרה, אין בידו הכלים להתמודד עם פשיעה

לאומנית של גורמי ימין. למסמך צורפה גם חוות דעת בכירים בשב"כ, ובהם ראש השב"כ, הקובעת כי המשטרה כמעט ולא אוכפת פשיעה לאומנית.

פניות ארגוני זכויות אדם, ובהם האגודה לזכויות האזרח, בדיווח על עבריינות סדרתית או על אירועים חמורים נקודתיים (ראו דוגמאות בתכתובות שבסימוכין) נתקלת באדישות מוחלטת ובמענה "העתק הדבק" לפיו יש להגיע להגיש תלונה במשטרה ואם לא כן – לא ייעשה דבר. דיווחים על יחס לקוי (בלשון המעטה) ועל סירוב המשטרה לגבות תלונות – נענה בשתיקה (ראו פניות האגודה שבסימוכין ומענה המשטרה).

נדגיש: סמכויות המשטרה לחקור עבירות פליליות שבוצעו על ידי אזרחי ותושבי ישראל בגדה המערבית מעוררת ממילא קשיים מהותיים. גם כאשר השוטרים עושים את עבודתם בתום לב, לא ניתן להתעלם מהפערים התרבותיים והנרטיביים המשפיעים על יחסי האמון בין הצדדים. מצב זה מחריף את ההטיה המובנית הנובעת מההשתייכות הלאומית של השוטרים ונטייתם להזדהות עם הצד הישראלי בסכסוך או במחלוקת.

במקום לתקן הטיית אלו ולהקל על גישת האוכלוסייה הפלסטינית לרשויות אכיפת החוק, מדיניות המשטרה בעניין הגשת תלונות ופתיחה בחקירה במקרה של חשד לביצוע עבירות נגד תושבים פלסטינים על ידי אזרחי ישראל, דווקא היא זו שמציבה חסמים נוספים על קבלת שירותי משטרה הולמים. חסמים אלה בתורם מובילים לחסימת דרכם של התושבים הפלסטינים למערכת האכיפה, לניכור ולאי אמון מוצדקים. בסופו של יום התוצאה היא פגיעה קשה וחמורה מאין כמותה בכלל זכויותיהם של התושבים הפלסטינים החשופים לאלימות, רודנות והטלת טרור ואינם זוכים להגנה, להפקרתם לביצוע עבירות נגדם, למניעת גישה לדין ולערכאות, להטיית דין, ולאכיפה מפלה. נעמוד על הדברים בפירוט:

הקשיים העומדים בפני פלסטינים תושבי הגדה המערבית בהגשת תלונותיהם

א. סירוב לחקור עבירות שלא הוגשה בעניינן תלונה רשמית בתחנה

1. משטרת ישראל נמנעת באופן עקבי ושיטתי מהגעה לגביית תלונה, ו/או עדות מנפגעי עבירה פלסטינים בביתם או במקום ביצוע העבירה נגדם, וכן, איננה נוקטת צעדי אכיפה וחקירה אלא אם יגיעו הנפגעים לתחנת בנימין על מנת להגיש תלונה. גישה סבילה זו שנוקטת המשטרה אינה מתיישבת עם סמכותה ואחריותה של המשטרה על פי דין (ראו למשל סעיפים 3 ו-4 לפקודת המשטרה [נוסח חדש], התשל"א-1971, סעיף 2 לנוהל הטיפול בתלונה ובתיק חקירה).
2. הסירוב לחקור עבירות עד אשר תוגש בעניינן תלונה מבטא את אדישות המשטרה לגורלם של נפגעי העבירה הפלסטינים. ללא הגשת תלונה בתחנה זו לא נפתח כל הליך בדיקה במישור הפלילי, ולו למראית עין, והמשטרה מתנערת לחלוטין מאחריותה לקיום אכיפה, אף במקרים של עבירות חמורות, וזאת בניגוד לדין ולנהלים.
3. מדיניות זו יש להבין על רקע המציאות בשטח, שבה קיים קושי ניכר הן בהגעה פיזית לתחנות והן בכניסה אליהן בהגשת תלונה בתחנות המשטרה, בשל שורה של חסמים: מרחק ועלות הנסיעה; מחסומים ומגבלות תנועה; חשש שיבולע למי שנכנס להתנחלות; אי אמון; חסמי שפה.

4. בנוסף, גם כאשר מוגשות תלונות, לאחר מאמץ רב, במרבית המקרים הטיפול בהן אינו מוביל לניהול חקירה אפקטיבית ולהגשת כתבי אישום. מתלוננים אינם מעודכנים בנעשה בעניין תלונתם (בהנחה שנעשה דבר מה), ואף לא בסגירת תיקים. התוצאה היא שאין אמון בעבודה המשטרה ובתום הלב של השוטרים, ותופעת ההימנעות מהגשת תלונות מתרחבת. תוצאה חמורה לא פחות היא שהעבריינים מקבלים רוח גבית, ומבינים כי הם חסינים בפני הדין. כבר לפני כחמישה עשורים עמדה ועדת קרפ, שמונתה לשם בדיקת התנהלות משטרת ישראל בגדה המערבית, על הגורמים לכך: "יש ללא ספק קורלציה ישירה בין ריבוי תיקי החקירה המסתיימים בסגירה וריבוי תיקי החקירה שהטיפול בהם נמשך זמן רב לבין הוויתור על הזכות להתלונן. המציאות מצביעה על מעגל שוטה, לפיו אירועים אינם נחקרים בנימוק של העדר תלונות, ואילו תלונות אינן מוגשות בשל העדר בוודאי אינם יוצאים נשכרים מעניין זה." (חקירת חשדות נגד ישראלים ביהודה ושומרון – דו"ח צוות מעקב, משרד המשפטים, 1982).

ב. החסם הגיאוגרפי

5. מדיניות מכבידה זו מיושמת גם בכל הנוגע באשר לאפשרות להגשת תלונה בהתייצבות הנפגע בתחנת המשטרה. המדיניות כיום מחייבת נפגעי עבירה פלסטינים (מלבד באזור חברון) להגיש את תלונתם בתחנת משטרה אחת ויחידה הממוקמת בתוך ההתנחלות מטה בנימין, בין אם הדבר קרוב ונוח עבורם, ובין אם לאו. בה בעת, מתנחלים, ואזרחי ישראל בכלל, יכולים לפנות לכל תחנת משטרה, במיקום ובמועד הנוח להם, ואף יכולים להגיש תלונה מקוונת מבלי להגיע לתחנות המשטרה כלל, כפי שיתואר בהמשך הדברים.

6. מצב זה אבסורדי לאור העובדה כי במחוז ש"י ישנן תשע תחנות משטרה פעילות, שהוקמו בין היתר כדי לאכוף את החוק על אזרחים ישראלים בשטחים בהמלצת ועדת שמגר (ועדת החקירה לעניין הטבח במערת המכפלה בחברון התשנ"ד: דין וחשבון, ועדת חקירה ממשלתית (1994)). במסגרת דוח הוועדה הומלץ כי יוקצה למשטרה כוח אדם בהיקף מספיק לביצוע פעולותיה, כי ייקבעו נוהלי תיאום בין הצבא למשטרה לצורך ליווי השוטרים במשימותיהם ולעניין והעברת מידע בדבר עבירות בין שני הגופים, וכן כי ייקבעו הסדרים שיקלו על ביצוע פעולות חקירה בידי המשטרה, ויוקמו תחנות משטרה בכל היישובים היהודיים ברחבי הגדה המערבית, שיונגשו גם לנפגעי עבירה פלסטיניים הנזקקים לשירותי המשטרה.

7. בנוסף, בהתאם להמלצות ועדת שמגר, ובניסיון להקל על הגשת תלונות בידי פלסטינים, נקבע כי יוצבו שוטרי משטרת ישראל במתקני התיאום והקישור (מת"קים) ברחבי הגדה: במת"ק סאלם, קלקיליה, טול כרם, גריזים (שכם), רמאללה, עציון, חברון ויריחו. שוטרים אלה אמורים היו, בין היתר, לקבל תלונות מפלסטינים, לגבות מהם עדויות ולשמש כגורם מקשר בין המתלוננים לבין החוקרים המופקדים על בדיקת תלונותיהם. הנחיות אלה לא בוצעו באופן רציף ומסודר. מאז פרוץ המלחמה המת"קים הישראלים סגורים ממילא לקבלת קהל פלסטיני, כך שהנחיה זו הפכה לאות מתה ואינה מיושמת כלל, וזאת בעת שחלה עלייה תלולה בשיעורי אלימות המתנחלים.

8. המרחק הפיזי והקושי בהגעה אל תחנת המשטרה מהווים מכשול ראשוני משמעותי בפני פלסטינים הנאלצים להגיש תלונה. מעדויות רבות שהגיעו לידינו במהלך השנה האחרונה, מתקבלת תמונה לפיה פלסטינים תושבי הגדה המערבית מופנים באופן עקבי לתחנת בנימין בלבד.

תחנות משטרה אחרות בשטח הגדה המערבית אינן ערוכות לקבלת תלונות מהתושבים המוגנים. זו היא מדיניות המפלה ויוצרת הכבדה בלתי סבירה על התושבים המוגנים.

9. המדיניות לאפשר את הגשת התלונות על ידי פלסטינים בתחנת בנימין, הממוקמת בהתנחלות שער בנימין, עבור כל תושבי הגדה (להוציא תושבי חברון), חרף קיומן של תחנות משטרה נוספות וקרובות יותר ליישובים הפלסטינים ולריכוזי האוכלוסייה במרכז ובצפון הגדה, יוצרת נטל בלתי סביר על נפגעי עבירה, שרבים מהם מתגוררים בצפון הגדה ומרכז הגדה, ולמשל באזור בקעת הירדן המהווה מוקד אלימות מתנחלים מרכזי בעשור האחרון (ראו עודד שלום ["נבוא מכל כיוון, נעשה לכם מלחמה": החוות ל"גירוש פלסטינים", והעדויות הקשות על התעמרות חמושים](#), 16.11.24 Ynet).

10. עבור רבים מנפגעי העבירה מדובר במסע ארוך ויקר הדורש ביטול יום עבודה שלם אחד לפחות, כאשר זמן הנסיעה אל התחנה בבנימין וחזרה ממנה לביתם עלול להמשך 3 שעות ואף יותר במצטבר. אוכלוסיות פגיעות במיוחד, כגון קשישים, בעלי מוגבלויות, נשים וילדים, מתקשות עוד יותר להתמודד עם המסע המפרך לתחנת בנימין. עבורם, עצם הנסיעה כרוכה בסיכונים בריאותיים, בעלויות כלכליות משמעותיות ובהקצאת יום שלם לפחות למשימה זו.

11. משטר החסימות והגבלות התנועה הנוכחי בגדה המערבית הופך את ההגעה לשער בנימין לקשה עוד יותר, ולעתים לבלתי אפשרי, בשל סגירת מחסומים באופן לא צפוי, כתרים המוטלים על יישובים, ופקקים הנובעים ממגבלות התנועה ומדיניות הבידוק המחמירה בחלק מהמחסומים. יתרה מכך, ישנה אי-ודאות מתמדת לגבי אפשרות המעבר במחסומים אלה, כאשר חלקם נפתחים ונסגרים באופן שרירותי או בהתאם למצב הביטחוני המשתנה. כל אלה מחייבים לאפשר לתושבים להגיש תלונה בתחנה הקרובה לביתם, על מנת להסיר לפחות חלק מהמכשולים העומדים בדרכם.

ג. מחסום השפה

12. מחסום השפה משפיע על כל שלב בהגשת התלונה ובניהול החקירה. המשטרה אינה נערכת כראוי על מנת להתמודד עם מכשול זה ולאפשר יחס שוויוני ככל הניתן לנפגעים ומתלוננים פלסטינים דוברי ערבית בתחנות הממוקמות במחוז ש"י.

13. עם התרחשותם של האירועים הפליליים בשטח, בזמן אמת, ככל שגורמי המשטרה נוכחים או מגיעים לשטח, מדובר כמעט תמיד בשוטרים שאינם דוברי ערבית ואינם יכולים לתקשר במישרין עם נפגעי העבירה. השוטרים אינם נוהגים להגיע לשטח מלווים במתורגמנים או בקולגות דוברי ערבית. אותם שוטרים המגיעים לזירת האירוע הפלילי ידברו אל התושבים הפלסטינים בעברית, לעיתים יתנו להם הוראות והנחיות בעברית, וחמור מכל – בשל מחסום השפה הם אף לא יוכלו לקבל את גרסתם לאירועים. ככל שהחשוד או צד לאירוע דובר עברית נוכח במקום האירוע עם הגעת המשטרה – גרסתו של הצד דובר העברית היא שתשמע ותתקבל על דעת השוטרים, באופן כמעט אוטומטי. כך לעיתים קורה שהצד המותקף או הנפגע ייעצר ויילקח לחקירה בשל האשמות שיופנו נגדו וגרסתו כלל לא תישמע עד לחקירתו באזהרה, ואילו העבריין הישראלי ילך לדרכו חופשי.

14. מחסום השפה נוכח, ולעיתים אף מונע הגשת תלונה גם כאשר התושבים מגיעים לתחנת המשטרה בבנימין חרף הקשיים שתוארו. לנוכח מצבה מצומצמת של חוקרים דוברי ערבית, ובהעדר מדיניות המחייבת התייצבות מתורגמנים מקצועיים בתחנות בהתאם לצורך, מחסום השפה גורם לכך שייאלצו להמתין פרקי זמן ארוכים, ולעיתים ישלחו בחזרה כלעומת שהגיעו מבלי להגיש את תלונתם כלל.

15. כך, במקרים רבים, לאחר מסע ארוך ומפרך, מגלים המתלוננים כי אין בנמצא חוקר דובר ערבית אשר יוכל לקבל את תלונתם (ראו סימוכין מיום 01.04.25 ; 19.03.25), או לחלופין, חוקר דובר ערבית אינו פנוי לקבל את התלונה במשך כל שעות עבודתו. דהיינו, המתלוננים יכולים להמתין שעות ארוכות מחוץ להתנחלות ולחלופין בתוך תחנת המשטרה רק על מנת שיורו להם לשוב למחרת היום, בתקווה שאז יהיה בתחנה מי שמבין את שפתם. הדברים חוזרים על עצמם גם כאשר מסירת התלונה מתואמת מראש טלפונית עם תחנת בנימין. בפנייה טלפונית לתחנת בנימין אין תיאום מסודר של "תורים" להגשת תלונה, ולרוב נאמר לפונים כי עליהם להגיע לתחנה וכי יקבלו אותם בכל יום עבודה בהתאם לעומסים. בפועל התיאום מראש אינו מבטיח כי המתלון יתקבל תוך זמן סביר או יתקבל באותו יום.

16. אם כן, בהעדר מתורגמנים מקצועיים וחוקרים דוברי ערבית בזמינות סבירה בתחנות המשטרה, האמורות לשרת תושבים פלסטינים וכן גם בשטח, נוצר חסם משמעותי המונע תקשורת בין המתלוננים למשטרה ומרתיע פלסטינים רבים מהגשת תלונות, בטח כאשר מדובר במסע ארוך ובביטול זמן ומשאבים, כאשר בסופו של יום, לעיתים התלונה כלל לא מתקבלת. תוצאה זו מפלה, אינה סבירה ועומדת בניגוד לחובות המשטרה לפעול לחקירת עבירות ולא להטות דין, בהתאם לסמכויותיה.

ד. עיכובים והשפלה בכניסה להתנחלויות לצורך הגשת תלונה

17. מיקום התחנות בתוך התנחלויות הוא חסם נוסף המקים חשש ממשי בפני התושבים המוגנים המבקשים להגיש תלונותיהם. ראשית בשל עצם החשש להגיע לש"ג מגודר ובו חמושים העלולים שלא להבין את מטרת הגעת המתלון במקום ולהגיב באופן שגוי.

18. שנית, משום האופי המשפיל של תהליך ההגעה והכניסה לתחנה וההמתנה הממושכת הכרוכה בכך. במקרים רבים המתלוננים מגיעים לתחנת משטרת בנימין, ונאלצים לחכות שעות ארוכות מחוץ להתנחלות שער בנימין עד להגעת רכב משטרה. על המתלון להיכנס לרכב סיור משטרה שיוביל אותו לתחנה, דבר שיוצר תחושה שהוא עצמו הנאשם וחשוף לשלילת חירותו.

19. שלישית, כאמור, התחנות אינן יכולות לגבות את התלונה בכל מועד, ויחד עם זאת לא קיים מנגנון מסודר לתיאום הגעת מתלוננים פלסטינים לתחנות. במספר מקרים נוספים נאמר למתלוננים שעליהם לתאם את ההגעה באמצעות עורך דין, הגם שמרבית נפגעי העבירה כלל אינם מיוצגים על ידי עורך דין, ואינם יכולים לממן ייצוג (יובל אברהם "המשטרה מונעת ממשפחת ההרוג בפוגרום בחווארה להגיש תלונה" **שיחה מקומית** (09.03.2023). בעוד ברור כי לכל אדם, בייחוד לתושבים המוגנים, קיימת זכות להגיש תלונה במשטרה ללא צורך באישור או ליווי, התושבים המוגנים, שאינם מעורים במסגרת החוקית החלה וממילא אינם נמצאים בעמדה להתעקש על זכויותיהם, שומעים לא אחת כי אינם יכולים להגיש תלונה כלל.

ה. מניעה להגשת תלונות מקוונות

20. עם פרוץ מגפת הקורונה, בשנת 2020, יחד עם הסגרים שלא אפשרו לאנשים לצאת מהבית, אפשרה המשטרה להגיש תלונות באופן מקוון, זאת כדי למנוע התקהלות ויציאה מהבית שלא לצורך. מדיניות זו קיימת עד היום ומהווה כלי חשוב בהנגשת שירותי המשטרה לאזרחים. המדינות משקפת הכרת המשטרה בחשיבות קבלת התלונות, בחובתה להנגיש שירות זה ובאינטרס הציבורי בכך שנפגע עבירה יוכל להגיש את תלונתו, גם אם הוא מוגבל פיזית או כלכלית, גם אם אין לו רכב והוא מתקשה להגיע לתחנת המשטרה, או מכל סיבה אחרת. שלא במפתיע – מערכת הגשת התלונות המקוונות חסומה בפני נפגעי עבירה פלסטינים.

21. בכדי להגיש תלונה מקוונת באתר המשטרה, יש להיכנס ל"מערכת ההזדהות הלאומית", דבר המתאפשר לבעלי תעודות זהות ישראליות בלבד. קרי, התושבים המוגנים בגדה המערבית מנועים להשתמש במערכת זו. אמנם קיימת להם גישה לשירותים מסוימים של המינהל האזרחי באמצעות אפליקציית אל-מונאסק, אך זו אינה מחוברת לאתרי המשטרה ואינה מאפשרת הגשת תלונות באמצעות הזדהות דרכה.

22. מניעת הגשת תלונה מקוונת לא רק מונעת מהם להגיש את התלונה, אלא גם לעקוב אחר סטטוס הטיפול בה. פלסטינים שכן מצליחים להגיש תלונה באופן פיזי בתחנות המשטרה, אינם יכולים לעקוב אחר התקדמות הטיפול בתלונתם באמצעים דיגיטליים, ובמרבית המקרים אף אינם מקבלים הודעה על סגירת תיק חקירה, ואינם יכולים לערוך על החלטה זו, תוך שזכותם לגישה לערכאות נפגעת. מצב זה פוגע ביכולתם לתכנן ולכלכל את צעדיהם המשפטיים. מי שרוצה לקבל עדכון בדבר הטיפול בתלונתו מחויב לבצע נסיעות חוזרות ונשנות לתחנות המשטרה, כמובן מבלי לדעת אם יוכל לקבל מידע חדש או לאו.

חובות המדינה לאכיפת הדין ומתן הגנה לתושבי השטח הכבוש

23. חלק מחובות המפקד הצבאי בגדה לשמור על הסדר הציבורי ולאכוף את הדין, חובות שכלל מוטלים על הצבא ככוח הכובש בשטחי הגדה המערבית מכוח הדין הבינלאומי, הואצלו לידי המשטרה. כאמור בפתח הדברים, חובתה, סמכותה ואחריותה של משטרת ישראל לחקור מקרים בהם קיים חשד לביצוע עבירות שבוצעו בידי אזרחי ישראל, ולאכוף את הדין כלפיהם בשוויון, באופן מקצועי וענייני. חובה זו אינה פוחתת ואינה נחלשת כאשר נפגעי העבירה הם תושבים מוגנים פלסטינים.

24. **במישור של הדין בינלאומי**, הוראות תקנות האג ואמנת ג'נבה הרביעית מחייבות את המדינה הכובשת להבטיח את הסדר והביטחון הציבוריים בשטח הכבוש, לטובת התושבים המוגנים. כך למשל, סעיף 43 לתקנות האג מחייב את הכובש לנקוט בכל האמצעים שביכולתו "כדי להחזיר על כנם ולהבטיח את הסדר והחיים הציבוריים...", ואילו סעיף 27 לאמנת ג'נבה הרביעית קובע כי "מוגנים זכאים בכל הנסיבות ליחס של דרך-ארץ לגופם, לכבודם, לזכויותיהם המשפחתיות, לאמונתם ולפולחנם, לנימוסיהם ולמנהגיהם. היחס אליהם יהא תמיד אנושי, והם יוגנו במיוחד מפני כל מעשה אלימות או איומי אלימות..."

25. הדין ההומניטרי מטיל על הכוח הכובש חובה להגן אף על רכוש של האוכלוסייה הנכבשת מפני פגיעה מצד גורם שלישי ולנקוט פעולות שיבטיחו את יכולתה ליהנות מקניינה ולהגשים זכויות יסוד נוספות המוקנות לה. כך, סעיף 46 לתקנות האג קובע כי על הכוח הכובש מוטלת חובה לשמור על הרכוש הפרטי של האוכלוסייה המוגנת.

26. כללים יסודיים אלה של דיני הכיבוש, המורים מפורשות כי על הכוח הכובש לדאוג לשלומה, ביטחונה ורווחתה של האוכלוסייה המוגנת, אינם שנויים במחלוקת.

27. יצוין עוד, כי מתן חסינות לעבריינים ישראלים, והפקרת התושבים המוגנים לעבירות גוף ורכוש המבוצעות נגדם תוך שלילת הגנת הדין והימנעות מאכיפה נגד העבריינים, עלולה לעלות לכדי הפרה של האמנה בדבר ביעור כל צורות האפליה הגזעית, המחייבת כל מדינה ומוסדותיה להקנות הגנת החוק ומוסדות האכיפה לכל אדם באשר הוא, ללא אפליה. הדבר נכון בפרט משום שחלק ניכר מהעבירות המבוצעות על ידי אזרחי ישראל נגד תושבים מוגנים מתאפיינות ברדיפה על רקע גזעני ולאומני.

28. לשם יישומן של חובות אלה, ובהתאם לחלוקת הסמכויות בממשק עם המפקד הצבאי בגדה, למשטרה חובה ברורה לאפשר להתלונן על האירועים ולחקור אותם **באופן שוויוני ואפקטיבי**. החובה לציית לכללי המשפט הבינלאומי ההומניטרי, הטומנים בחובם כאמור לעיל את החובה לטפל בהפרות דין כולל ניהול חקירה אפקטיבית, העמדה לדין של האחראים להפרות חמורות, סיכול ומניעה של עבירות נוספות צפויות או מתוכננות, הרחקת גורמים עבריינים מהציבור ככל שהם מסכנים אותו וכן השבת מצב לקדמותו בכל הנוגע לגזל של רכוש, מעשי תרמית, מניעת גישה לאדמות, בנייה לא חוקית וכיוב'. בידי המשטרה סמכויות נרחבות המאפשרות את כל אלה, והיא עושה בהן שימוש נמרץ כאשר יש לה עניין בכך, אך לא בעניינם של נפגעי עבירה פלסטינים. כך, על פי נתוני המעקב של ארגון "יש דין" לאורך שנים, אחוז בודד בלבד של תלונות פלסטינים בעניין עבירות שבוצעו נגדם על ידי ישראלים מובילות להעמדה לדין (יש דין: דף נתונים, דצמבר 2022: אכיפת החוק על אזרחים ישראלים בגדה המערבית (אלימות מתנחלים) 2005-2022). למעלה מתשעים אחוז מתיקי החקירה נסגרים ללא כתב אישום, במרבית המקרים בשל כשלים בחקירה. נתונים אלה כמובן אינם משקפים את מכלול המקרים שבהם נפגעי העבירה כלל אינם מוכנים להגיש תלונה בשל הכשלים המערכתיים המוכרים להם ואי אמון במשטרה, וכן מקרים שבהם נמנעת הגשת תלונה מהסיבות שנמנו לעיל.

29. **במישור הדין הישראלי**, בית המשפט הכיר זה מכבר כי פגיעות שונות בפלסטינים תושבי השטחים, כמו גם במצב הנידון, אינם רק פגיעה בשוויון, "אלא גם פגיעה בכבודם... ופגיעה בזכותם הבסיסית שלא לסבול יחס מקפח מהשלטון" (פס' 56 לפסק דינה של הנשיאה חיות בבג"ץ 1308/17 **עיריית סלואד נ' הכנסת** (9.6.2020)). דהיינו, פעולות כמו אלו המצוינות לעיל מעמידות את התושבים הפלסטינים "בעמדה נחותה, לכאורה, ביחס לשכניהם היהודים".

30. נוסף על כך, בבג"ץ 8117/23 **נואג'עה ראש מועצת הכפר סוסיא נ' מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית** (29.07.2024) פסקה 13 נאמר:

"לפני שנידרש לפרטים, נפתח במובן מאליו: גורמי הצבא והמשטרה הפועלים באזור יהודה ושומרון מחויבים לפעול להגנה על התושבים המוגנים של האזור מפני אלימות או הפרה החוק,

הן מכוח עקרונות הדין הבינלאומי החלים במקום והן מכוח עקרונות יסוד של שלטון החוק. ברי כי מצבים שבהם תושבים טוענים כי הם חשופים להתקפות פיזיות חוזרות ונשנות עליהם ועל רכושם הם חמורים וחייבים לזכות להתייחסות אפקטיבית של גורמי אכיפת החוק".

31. בנוסף, מכוח הדין המינהלי, המשטרה מחויבת להפעיל את סמכויותיה בהגנות, בסבירות, בשוויון, ללא משוא פנים וללא אפליה, כאשר רק אכיפת הדין וטובתו של שלטון מנחים אותה. אין ספק שקיימת מורכבות בהתנהלות המשטרה אל מול מוגנים פלסטינים לנוכח פערי שפה, תרבות ודעות פוליטיות, אך בכל אלה אין הצדקה לאכיפה בררנית, מניעת גישה לערכאות ועיוותי צדק שהפכו למחזה נפוץ בכל הנוגע לטיפול בעבירות המבוצעות על ידי אזרחי ישראל בשטחים.

32. מחדליה של המשטרה לחקור עבירות המבוצעות נגד מוגנים פלסטינים ידועה ומוכרת, דוחות ביקורת וועדות ציבוריות רבות עסקו בה, ללא הועיל. יחד עם העלייה החדה בכמות אירועי אלימות לאומניים המופנים נגד תושבים פלסטינים במהלך השנתיים האחרונות, העדר האכיפה מוביל להפקרתה של האוכלוסייה המוגנת.

לסיכום האמור: הראינו, כי קיימים כשלים מערכתיים חמורים בטיפול משטרת מחוז ש"י בתלונות תושבים פלסטינים על עבירות שבוצעו נגדם לכאורה על ידי אזרחי ישראל, וכפועל יוצא – בהגנה על כלל זכויות התושבים המוגנים בגדה המערבית. החסמים הפיזיים, הלשוניים והטכנולוגיים שהובאו לעיל אינם מכשולים מקריים, אלא מהווים מערך מובנה ומדיניות של אפליה וחסימת נגישות לצדק, המונע מהאוכלוסייה המוגנת את היכולת הבסיסית להתגונן מפני פגיעות של מתנחלים. הכשלים והחסמים מתבטאים גם במבחן התוצאה – במיעוט הגשת תלונות ובאחוז זעום של תיקי חקירה המתגבשים לכדי הגשת כתב אישום או נקיטת צעדי אכיפה אחרים. יש ליתן לכשלים אלה מענה מיידי באמצעות קביעת נהלים מתאימים שיובילו להסרת חסמים, לנגישות ולהנגשת הזכות לגישה למערכות האכיפה עבור אוכלוסייה פגיעה זו. נבקשכם לקבוע נהלים ברורים אשר יבטיחו תיקון המעוות:

א. **שיבוץ שוטרים (דוברי ערבית או לצד מתרגמים לערבית) במת"קים הישראליים ברחבי הגדה ואפשרות לתיאום תורים להגשת תלונה במת"קים השונים.**

ב. **הנגשת מערכת התלונות המקוונות לתושבים הפלסטינים, הן לצורך הגשת תלונות והן לצורך מעקב אחר תיקי חקירה קיימים.**

ג. **לאפשר הגשת תלונות של התושבים בכלל תחנות מחוז ש"י, ללא צורך בתיאום מראש.**

ד. **להבטיח נוכחותו של חוקר דובר ערבית בכל תחנות מחוז ש"י לאורך כל שעות היום והלילה, ולחלופין לאפשר תיאום נוכחות מתרגם בהתראה של עד שעתיים מראש.**

ה. **קביעת נהלים ברורים לקבלתם של תושבים פלסטינים לצורך תלונות בתחנות המשטרה הממוקמות בתוך התנחלויות, כך שהמתלונן יוכנס לתחנה תוך חצי שעה לכל היותר, ולא יידרש להיכנס לניידת משטרה לשם כך.**

נבקש לקבל התייחסותכם לדרישות אלה בהקדם. בהתאם למענה נשקול את המשך צעדינו המשפטיים.

בכבוד רב ובברכה,

רעות שאער, עו"ד

העתקים:

עו"ד כלי בהברב מיארה – היועצת המשפטית לממשלה

אלוף אבי בלוט – אלוף פיקוד מרכז

אל"ם אלי לברטוב – יועמ"ש איו"ש